

Boba M. Baluchová: „Som nadšená z prejavov obrov-
skej solidarity slovenskej verejnosti.“

Neprestaňme **POMÁHAŤ**

Text Jana Chrappová Foto Tony Frič, Palo Markovič

Hovorí sa: Pomoc jednému človeku nemusí znamenať zmenu celého sveta, ale môže znamenať zmenu sveta pre jedného človeka.

Udalosti posledných dvoch mesiacov surovo zasiahli do životov našich susedov a otriasli aj pre nás doteraz neohrozeným pocitom mieru a slobody. Zároveň sme sa však presvedčili, že ani v tých najťažších chvíľach žiadna tma celkom nepohltila svetlo. Teraz hovoríme o svetle na konci tunela, ktoré vedie státisíce utečencov z Ukrajiny do okolitých krajín, kde sa im dostáva prijatia, objatia a pomoci. Každý pomáha, ako vie. Niektorí prispievajú finančne, iní nakúpia potraviny, ďalší priniesú deky a spacie vaky, ľudia poskytujú svoje voľné izby aj celé byty tým, čo stratili domovy, profesionáli a dobrovoľníci sú priamo v teréne. Rôzne organizácie – súkromné aj štátne, mimovládny, jednotlivci – všetci robia, čo môžu, pokiaľ siahajú ich sily a kompetencie. Jednou z nich je **Boba Markovič Baluchová**, výskumníčka a komunikačná manažérka v slovenskej platforme rozvojových organizácií **Ambrela**. Platforma zastrešuje 28 mimovládnych organizácií na Slovensku, ktoré sa venujú rozvojovej spolupráci, humanitárnej pomoci a globálnemu vzdelávaniu doma aj v zahraničí. Má na starosti aj kampaň Tváre migrácie. Jej cieľom je rozšíriť povedomie Slovákov a Sloveniek o dôvodoch a spôsoboch nútej migrácie. Cez konkrétne príbehy vysvetľujú, čo zažívajú ľudia na úteku pred vojnou a prečo im treba pomôcť. „Som nadšená z prejavov obrovskej solidarity slovenskej verejnosti. Naši ľudia prešli dvoma náročnými rokmi koronakrízy, sami potrebujú finančnú či psychologickú podporu a predsa súcítia so susedmi. Ešte pred niekoľkými týždňami málokto tušil, že čosi také budeme mať túto jar pred očami pre vojnu na Ukrajine. Od začiatku vojenskej invázie máme v Ambrele plné ruky práce – plánujeme a koordinujeme humanitárnu pomoc našich členov, medzi ktorých patrí napríklad Človek v ohrození, Slovenská katolícka charita, Nadácia Integra, ADRA Slovensko, saleziánske SAVIO a ďalší. Denne informujeme o tom, čo robia na slovensko-ukrajinských hraniciach a ako sa do ich aktivít môže zapojiť verejnosť,“ vysvetľuje Boba.

Čo v prvom momente potrebujú ľudia, ktorí prechádzajú cez naše hranice?

Keďže ide najmä o narýchlo zbalených a traumatizovaných ľudí, zväčša ženy s deťmi, mnohé z nich potrebujú ubytovanie, odvoz za blízkymi, psycho-sociálnu podporu, ale aj teplý nápoj či vlúdne slovo. Potrebujú odpočinok po dlhej ceste a pocit bezpečia. Dôležitý je pre nich aj prístup informácií o blízkych, ktorí zostali doma na Ukrajine.

Ako môžeme pomôcť?

Momentálne je najrýchlejšia a najviac účinná pomoc formou finančného daru. Naše členské a pozorovateľské organizácie Ambrely so svojimi miestnymi partnermi pomáhali núdzným priamo na východe Ukrajiny už od roku 2014. Poznajú preto terén a potreby tamojších ľudí, z výťažkov zbierky vedia okamžite kúpiť alebo zafinancovať to, čo v danom momente chýba. Ak chcete pomôcť inou formou, odporúčam sledovať weby www.ambrela.org, www.clovekvohrozeni.sk, ale aj stránku a sociálne siete našej spoločnej iniciatívy Kto pomôže Ukrajine? na www.ktopomozekrajine.sk, kde bývajú zverejnené aktuálne výzvy na zbierku materiálu alebo nábor dobrovoľníkov, dobrovoľníčok. Potreby núdznych aj samotných pomáhajúcich organizácií sa totiž stále menia.

Akú ďalšiu pomoc potrebujú ľudia, ktorí sa rozhodnú osťah na Slovensku?

Okrem pomoci s ubytovaním, prepravou, zdravotnou starostlivosťou a psychologickou podporou im treba pomôcť s tľmočením

Prví na hraniciach boli Človek v ohrození a Spišská katolícka charita spolu s ďalšími farskými charitami.

Silné zážitky deti spracúvajú prostredníctvom kresby. Srdiečko na jednej aj na druhej strane...

ĽUDIA UTEKAJÚCI PRED VOJNOU POTREBUJÚ V PRVOM RADE ODPOČINOK PO DLHEJ CESTE A POCIT BEZPEČIA.

ním a asistenciou pri registrácii na cudzineckej polícii, so získaním povolenia na pobyt a prácu, s ponukou kurzov slovenčiny a začlenením ich detí do vzdelávacích procesov. O azyl v SR však do konca marca požiadalo len približne dvesto osôb. Dobrovoľníci hovoriaci po rusky či po ukrajinsky budú potrební dlhodobo pri začleňovaní ukrajinských rodín do našej spoločnosti. Integrácii sa okrem našich organizácií, ako sú Nadácia Milana Šimečku či Slovenská humanitná rada, venujú aj partnerské organizácie Liga za ľudské práva a Mareena, ktoré pripravili výbornú infostránku www.ukraineslovakia.sk.

Pripomeňme, že k nám prichádzajú aj ľudia z tretích krajín (teda zo štátov mimo EÚ), ktorí tiež potrebujú pomoc.

Idú napríklad o študentov IT či medicíny z Ghany, Líbye či z Indie. Na ukrajinských univerzitách študovalo pár desiatich tisícov mladých ľudí z nízkopríjmových krajín Afriky, Ázie či Blízkeho východu. Aj oni sú na úteku, v šoku a potrebujú našu pozornosť. To isté platí aj o ľuďoch z rómskej komunity na Ukrajine. Preto by nemala byť odlišná farba pleti, kultúra či náboženstvo prekážkou v prejavenej pomoci. A nemali by sa ani stať horúcou témou zmanipulovaných videí a predvolebnou kartou z dielne extrémistických politických zoskupení.

Prichádzajú najmä ženy s deťmi. So sebou majú len pár osobných vecí, netušiac, čo ich čaká.

Časom nastúpi únava a dobrovoľníci a samosprávy budú potrebovať doplnenie kapacít.

— Ambrela —

Na stránke www.ambrela.org nájdete informácie o konkrétnej pomoci jednotlivých organizácií a ich zbierkach, ktoré môžete podporiť. Zároveň uvádzajú kontakty či formuláre, ak by ste sa chceli zapojiť do dobrovoľníckych aktivít či poskytnúť ubytovanie pre ľudí na úteku. Nájdete tam aj odkazy na vzdelávacie webináre a online diskusie na tému vojny a našej úlohy pri zmiernení a riešení jej dosahov, ale aj na tému vedenia dialógu o vojenskej agresii a jej následkoch so svojimi blízkymi. Okrem toho sú tam aj inštrukcie v ukrajinčine – kde vyhľadať informácie o vstupe do SR, psychologickú pomoc a poradenstvo v prípade traumy. Podobné vzdelávacie materiály a pomôcky sú aj v slovenčine.

vyrokovaní bezpečného koridoru humanitárnej pomoci aj na druhú stranu hraníc, kde ľudia sužovaní vojnou potrebujú jedlo, pitnú vodu, zdravotnícky materiál. V súčasnosti je logisticky náročné nejaký humanitárny náklad zo Slovenska doručiť, ale pár členom Ambrely sa už podarilo dopraviť prvé tony pomoci na ukrajinskú stranu. Človek v ohrození ako prvý dodal zdravotnícky materiál ukrajinskému Červenému krížu na Zakarpátí, ktorý poslúži nemocnici v Užhorode, prípadne iným zdravotníckym zariadeniam v regióne. Na sociálnych sieťach neuvádzame

Čo by si poradila ľuďom, ktorí sa chcú zorientovať v informáciách, zachovať si objektívny pohľad?

Je dôležité mať osvojené základy mediálnej a informačnej gramotnosti a vybudované kritické myslenie. Prokremelská propaganda a dezinformácie sa od počiatku vojenskej invázie šíria na sociálnych sieťach s cieľom zahltiť virtuálny priestor, zneistiť čitateľov a čitateľky a podhodiť nepravdy, ktoré účinne zapôsobia na naše emócie. Pandémia a s ňou súvisiaca infodémia bola doslova živnou pôdou pre tvorbu hoaxov, poloprávd a nepravd. Čím väčší negatívny náboj a expresívny jazyk bude vyfabrikovaný príspevok obsahovať, tým viac sa bude zdieľať a šíriť. Určite treba byť pri výbere správ o ruskej agresii na Ukrajinu veľmi obozretný a čítať iba overené zdroje, teda seriózne denníky s prehľadnou štruktúrou, a nie nejaké konšpiračné weby so sporným financovaním a utajenou redakciou.

Kam bude ďalej humanitárna pomoc smerovať?

Priamo do terénu na Ukrajinu. Ambrela sa snaží pracovať aj na

názvy konkrétnych obcí a trasy kamiónov, aby sa nestali cieľom ruských útokov.

Po skončení vojny bude treba pracovať na obnove krajiny. Ako sa zapojí Ambrela?

Teraz riešime primárne okamžitú humanitárnu pomoc. Neskôr sa naše organizácie zamerajú na realizáciu projektov rozvojových, teda viac premyslených a dlhodobých. Bude treba obnoviť ľudské obydlia, školy, studne, cesty a obyvateľstvu bude treba pomôcť v prekonávaní traumy a osobných strát v rodine. Od vojny v krajinách bývalej Juhoslávie prešlo už tridsať rokov a jej pozostatky možno stále badať na budovách i na dušiach domácich, prítomné sú tam stále aj mimovládky realizujúce práve projekty rozvojovej spolupráce.

Po skúsenosti z prvej vlny korony, keď sme si najskôr navzájom pomáhali, no po čase vlna solidarity opadla a spoločnosť sa začala polarizovať, nás nečaká niečo podobné?

Určite po prvých týždňoch nastúpi únava, dobrovoľnícke sku-

pinky, mimovládky a samosprávy budú čoskoro potrebovať doplnenie kapacít – finančných a najmä ľudských. Keď sa človek cíti stiesnene, nie je hanbou zavolať na krízové linky psychologickkej pomoci. Združenie psychologičiek a psychológov Ipčko okrem telefonickej linky pomoci pripravilo aj manuál na tému ako hovoriť s deťmi o vojne bez toho, aby sme ich vystrašili a aj psychologické odporúčania na zvládanie stresu súvisiaceho s vojnou. Ide o potrebné a podnetné čítanie týchto dní, týchto mesiacov. Pre všetkých zapojených do procesu pomoci to musí byť teraz mimoriadne náročné a stresujúce. Aj keď absolvujete desiatky tréningov o krízovom manažmente, poskytovaní humanitárnej pomoci v nepredvídaných situáciách a rôznych simulácií konfliktov, na vojnu sa nedá pripraviť. Vojenská invázia výrazne ovplyvňuje 44 miliónov ukrajinských životov, ale aj milióny ďalších osudov v krajinách Európy. Dúfam však, že nadšenie a láskavosť pomáhajúcich ľudí nebude zničená nejakými zmanipulovanými prejavmi nenávisť, rozštvávania medzi národmi či propagandou na sociálnych sieťach.

SVEDECTVO Z TERÉNU

„Prírodný súcit a túžbu pomôcť si v sebe nesieme všetci,“ hovorí klinická psychologička Mária Tiňová, ktorá v hotspote Ipčko v Michalovciach poskytovala psychosociálnu pomoc a podporu. Napísala nám tieto krásne slová:

Veľmi chcem, aby sme my všetci, čo sme mali tú česť sa k týmto ľuďom priblížiť, vydávali svedectvo o ich vnútornej sile, rozhodnosti, bolesti. Chceme hovoriť aj o obrovskej obetavosti tisícov dobrovoľníkov, ktorých svet sa tiež zastavil, pretože pocítili, že

Aj starší ľudia našli vo vypätej situácii v sebe silu a prekonal dlhú cestu, aby sa zachránili.

Hranice zažili veľký nápor. Pomáhali rôzne organizácie – súkromné, štátne aj jednotlivci.

MÁRIA: NA KONCI ROZHOVORU NÁM VŽDY Povedali: „Slováci, ste výborní. Ďakujeme. Nedokázali sme si predstaviť, že sa o nás takto postaráte.“

im svojou službou posilniť pocit bezpečia a ľudskej dôstojnosti. Naša práca však bola zameraná aj na dobrovoľníkov, ktorí často vidia, koľko veľa pomoci treba, zabúdajú na vlastné potreby a pocity. Práca je veľa, ale nikomu z nás nepomôže, ak to budú nadšení ľudia ťahať do sebazničenia. Preto verím, že treba o tom písať, preto o tom chceme hovoriť, aby sme sa navzájom dokázali „zapáliť pre vec“. Treba, aby sme si štafetu odovzdávali, aby sme mali dosť síl a dokázali neustálemu zástupu ľudí, ktorí prichádzajú čoraz unavenejší a zbedačenejší, poskytovať láskavú podporu aspoň tak ako doteraz.“ Na konci každého rozhovoru mi Olena, Anna či Alex nezabudli povedať: „Slováci, ste výborní. Ďakujeme. Ani sme si nedokázali predstaviť, že sa o nás budete vedieť takto postarať.“ My na to môžeme povedať už len to ich výtízňé – buď láska.